



**Centrum pro výzkum veřejného mínění
Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.**
Jilská 1, Praha 1
Tel./fax: 286 840 129
E-mail: michal.veselsky@soc.cas.cz

Kdy by měl politik odstoupit ze své funkce?

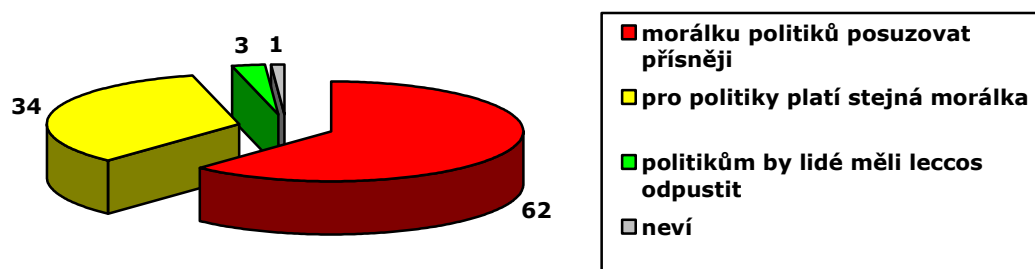
Technické parametry

<i>Výzkum:</i>	<i>Naše společnost 2009, v09-03</i>
<i>Realizátor:</i>	<i>Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.</i>
<i>Projekt:</i>	<i>Naše společnost – projekt kontinuálního výzkumu veřejného mínění CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i.</i>
<i>Termín terénního šetření:</i>	<i>2. 3. – 9. 3. 2009</i>
<i>Výběr respondentů:</i>	<i>Kvótní výběr</i>
<i>Kvóty:</i>	<i>Region (Oblasti NUTS 2), velikost místa bydliště, pohlaví, věk, vzdělání</i>
<i>Zdroj dat pro kvótní výběr:</i>	<i>Český statistický úřad</i>
<i>Reprezentativita:</i>	<i>Obyvatelstvo ČR ve věku od 15 let</i>
<i>Počet dotázaných:</i>	<i>1139</i>
<i>Metoda sběru dat:</i>	<i>Osobní rozhovor tazatele s respondentem</i>
<i>Výzkumný nástroj:</i>	<i>Standardizovaný dotazník</i>
<i>Otázky:</i>	<i>PD.7, PD.8, PS.19</i>
<i>Zveřejněno dne:</i>	<i>1. dubna 2009</i>
<i>Zpracoval:</i>	<i>Michal Veselský</i>

Otázce, jaké jednání je neslučitelné s výkonem politické funkce, se věnovalo březnové šetření Centra pro výzkum veřejného mínění. Většina dotázaných se domnívá, že vystupování politiků by mělo být hodnoceno přísněji než u ostatních lidí a že by politici měli být hodnoceni nejen podle výkonu své funkce, ale rovněž podle toho, jak se chovají v soukromí. Při posuzování vybraných prohřešků by lidé nejčastěji neodpustili trestný čin spojený s výkonem funkce. Naopak relativně shovívaví byli respondenti k případné nevěře politika a trestné činnosti jeho příbuzných.

První otázka se zajímala jakým způsobem by měla být hodnocena morálka politiků¹:

Graf 1: Jak by měla být posuzována morálka politiků?



Více než tři pětiny respondentů se domnívají, že morálka politiků by měla být posuzována přísněji než u ostatních lidí (62 %). Třetina oslovených by politiky hodnotila podle stejných měřítek, jako jsou hodnoceni ostatní (34 %). Názor, že by mělo být chování politiků posuzováno podle mírnějších měřítek než v případě jiných lidí, se vyskytoval pouze ojediněle (3 %).

Ke striktnějšímu hodnocení politiků tíhnou častěji starší lidé. Ve věkové kategorii nad 60 let by politiky hodnotilo přísněji 69 % dotázaných, oproti 50 % v případě respondentů mladších 30 let. Přísnější jsou rovněž ženy (67 %) ve srovnání s muži (56 %).

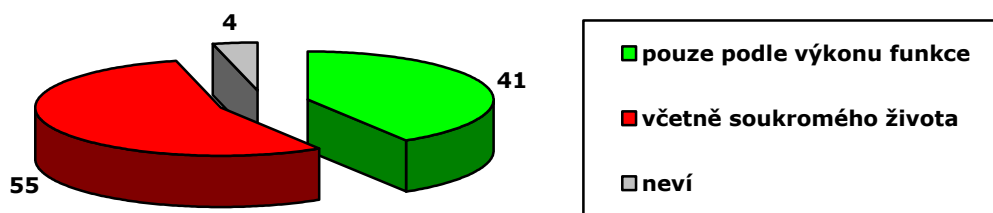
Významné rozdíly existují také mezi příznivci jednotlivých politických stran, kde by politiky hodnotili přísněji spíše voliči levice: KSČM (79 %), ČSSD (62 %), KDU-ČSL² (62 %), SZ (58 %) a ODS (50 %).

¹ Znění otázky: „Přečtu Vám rozhovor tří lidí o tom, jaká by měla být morálka našich politiků. Který z těchto názorů je Vám nejbližší? a) morálka politiků má být posuzována přísněji než u ostatních, protože v politice mají být jen ti nejlepší, b) pro politiky platí stejná morálka jako pro všechny ostatní, c) politici se často dostávají do obtížných situací a lidé by jim měli leccos odpustit.“

² Údaje za KDU-ČSL a Stranu zelených jsou vzhledem k nízkému zastoupení příznivců těchto stran v souboru pouze orientační.

Výsledky odpovědí na otázku, zda by mělo být jednání politiků hodnoceno pouze podle výkonu veřejné funkce nebo zda by mělo zahrnovat i soukromý život³ přináší graf 2:

Graf 2: Podle jakých kritérií by mělo být posuzováno jednání politiků?



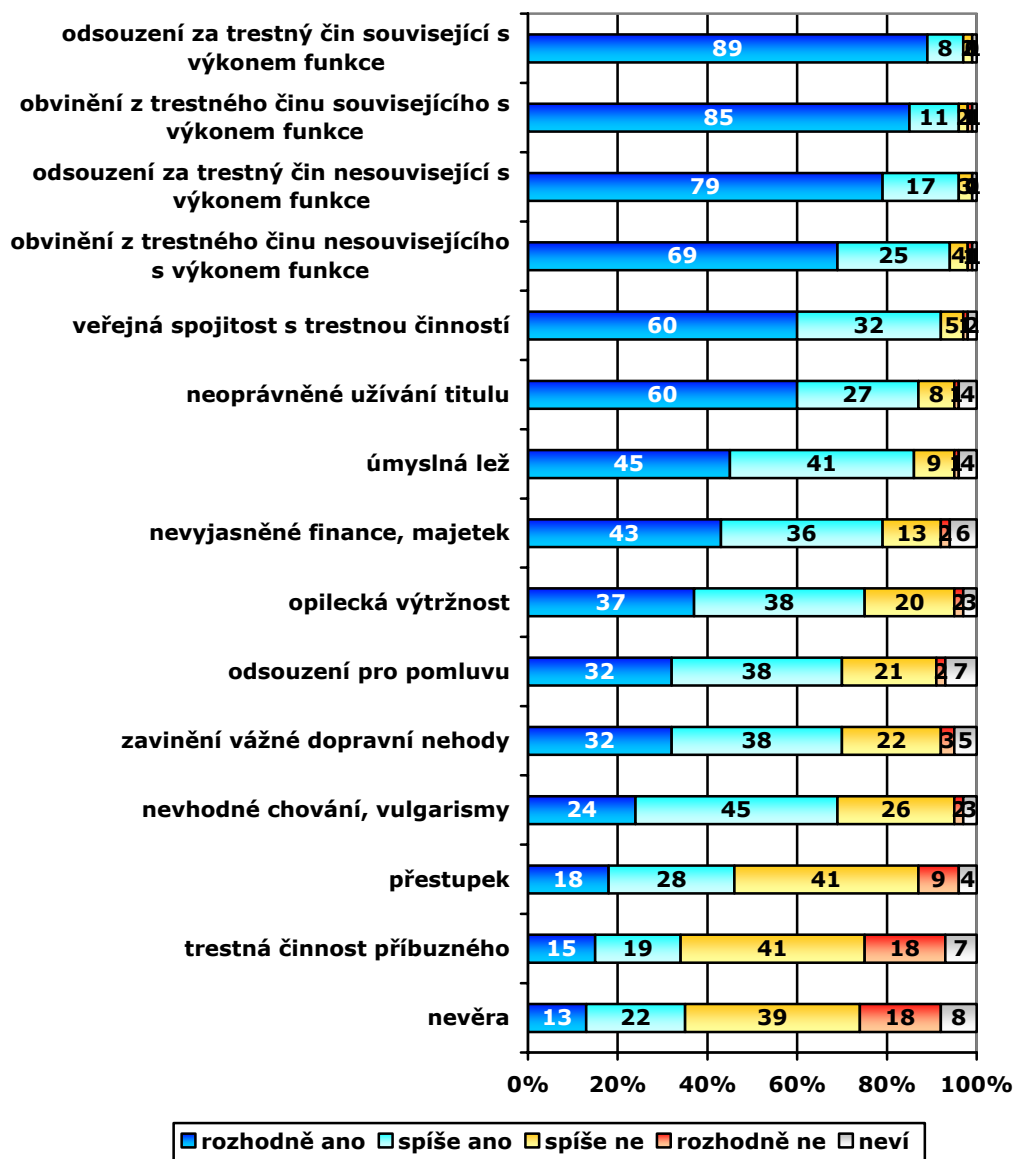
Veřejnost je v této otázce rozdělena, nicméně většina oslovených (55 %) je toho mínění, že by měli být politici hodnoceni nejen podle výkonu své funkce, ale také podle soukromého života. Oproti tomu 41 % respondentů by se při hodnocení omezilo pouze na výkon politické funkce.

Názor, že by měl být politik hodnocen nejen podle výkonu funkce, ale rovněž podle soukromého života zastávají nejčastěji stoupenci komunistů (65 %), dále pak příznivci Strany zelených (60 %) a sociálních demokratů (57 %). Nejnižší je pak tento podíl v případě sympatizantů ODS (44 %) a KDU-ČSL (44 %).

³ Znění otázky: „Domníváte se, že politici by měli být hodnoceni: a) pouze podle toho, jak jednájí ve své profesi, b) nebo i podle jejich soukromého života?“

Další blok otázek byl více konkrétní a zjišťoval, kvůli kterým z vybraných prohřešků by měl politik odstoupit ze své funkce⁴:

Graf 3: Kdy by měl politik odstoupit ze své funkce?



Důvody pro odstoupení politiků jsou vcelku logicky vázány zejména na trestnou činnost. Převládá názor, že dotyčný by měl odstoupit nejen v souvislosti s prokázanou trestnou činností (97 % „rozhodně + spíše ano“), ale také v situaci, kdy je z trestné činnosti pouze obviněn (96 %), případně pokud prokazatelně spáchal jakýkoliv trestný čin (96 %). Naopak o poznání smířlivěji se

⁴ Znění otázky: „V minulosti se objevila řada případů, kdy někteří čelní politici byli vyzýváni jinými politiky, novináři nebo i částí veřejnosti k tomu, aby odstoupili ze svých funkcí kvůli různým problémům, které se objevily v souvislosti s jejich jménem. Rádi bychom obecně věděli, jaké problémy jsou podle Vás slučitelné s výkonem vysoké funkce v politice a jaké by naopak měly vést k rezignaci příslušného politika. Myslíte si, že by ze své funkce měl odstoupit politik, který:“

dotázaní staví k nevěře, kterou by prominulo 57 % dotázaných („spíše + rozhodně neměl odstoupit“) a trestné činnosti příbuzných politika (59 %).

K nevěře politiků jsou shovívavější muži (64 % „spíše + rozhodně neměl odstoupit“) než ženy (50 %), zatímco mezigenerační rozdíly v pohledu na nevěru politiků jsou praktické zanedbatelné.

Nevěra politiků vadí nejméně příznivcům ODS (65 % „spíše + rozhodně neměl odstoupit“) a SZ (65 %). O něco méně tolerantní jsou stoupenci ČSSD (58 %) a KSČM (53 %) a nejkritičtější na nevěru politiků hledí sympatizanti lidovců (40 %).

Poslední tabulka nabízí časové srovnání:

Tabulka 1: Důvody pro odstoupení z politické funkce, pouze souhlasné odpovědi (v %)

	březen 2005	březen 2007	březen 2009
odsouzení za trestný čin související s výkonem funkce	97	98	97
odsouzení za trestný čin nesouvisející s výkonem funkce	96	96	96
obvinění z trestného činu souvisejícího s výkonem funkce	95	95	96
obvinění z trestného činu nesouvisejícího s výkonem funkce	90	93	94
veřejná spojitost s trestnou činností	89	88	92
neoprávněné užívání titulu	90	87	87
úmyslná lež	82	87	86
opilecká výtržnost	78	74	75
nevyjasněné finance, majetek	76	72	79
zavinění vážné dopravní nehody	74	70	70
odsouzení pro pomluvu	69	67	70
nevhodné chování, vulgarismy	64	64	69
přestupek	45	44	46
nevěra	26	31	35
trestná činnost příbuzného	40	27	34

Pozn.: Důvody jsou řazeny sestupně podle podílu souhlasných odpovědí v roce 2007.

Z výsledků je dobře patrné, že postoje lidí k etickým aspektům výkonu politické funkce zůstávají vcelku konzistentní. Odchytky mezi jednotlivými výzkumy jsou pouze minimální. Výjimku tvoří nevyjasněné majetkové poměry, kde byl zaznamenán nárůst o sedm procentních bodů, vulgární chování (nárůst o pět procentních bodů) a trestná činnost příbuzného (nárůst o sedm procentních bodů), u níž však hodnota zůstává hluboko pod svým maximem z března 2005.